

Samme Sæssion indbragte 6 Medlemmer af Landsthinget (Blechingberg, Borgen, Dahl, Krabbe, Simony og Thalbiger) et Lovforslag i dette Thing om Ret for Besidderne af Lehn, Stamhuse og Fideicommissgodsfer til at sælge deres Bøndergods. Forslaget vedtoges i det nævnte Thing, men Folkethinget indskrænkede denne Ret til kun at skulle gjælde for Salg til Fæsterne eller deres Arvinger, og da det med denne Indskrænkning atter kom til Landsthinget, forfæstede dette Thing hele Lovforslaget. Derimod udkom efter Regeringens Forslag Loven af 12te April 1851, som ophævede de i adskillige Crectionsbreve for Lehn, Stamhuse og Fideicommissgodsfer indeholdte Forbud for Besidderne mod endog blot at anholde om Tilladelse til at afhænde det samme tilhørende Bøndergods.

Spørgsmaalet i sin Almindelighed indbragtes ogsaa i 2den Sæssion af Monrad. Hans Lovforslag gif hovedsagelig ud paa, at Brugeren af enhver Fæstegaard kunde fordre sig denne overdragen til Selveiendom imod fuld Erstatning. Kjøbesummen skulde bestemmes ved Taxation af Gaardens Værdi med Fæstetvungen paahvilende. Der skulde kun udbetales en Fjerdedeel af Kjøbesummen. Taxationscommissionen skulde bestaae af et af Kongen og to af Amtsraadet udnævnte Medlemmer, og Overtaxationscommissionen af et af Kongen og fire af Amtsraadet valgte Medlemmer. For at fremme Afsløsningen skulde Staten aarligt anvende 200,000 Rbd. i Udlaan til Fæsterne.

Forslagsstilleren udviklede, hvorledes Kampen, der var ført mellem de store og modstridende Interesser, var en Landesjot, der var gaaet hen over mange af Europas Lænde i det Tidrum, da Staterne havde søgt at udanne sig til en friere Forfatning; det var et Onde, der var kjendt i mange Aar, og den foreslaaede Bet til at læge det var betraadt af mange Regjeringer og mange Lovgivninger før os. Man vilde finde saadanne Love, sagde han, under Despotiet, under constitutionel Frihed og i Republikkens Tid; de vare fremtraadte i Tider, da Alt stormede frem og i Tider, da Alt stormede tilbage, de vare gaaede frem i Europa, naahængige af alle

andre Forandringer og Statsforme; man havde allevegne søgt at komme bort fra dette Onde, der var nedarvet fra Middelalderen og ikke længere hørte til vor Tid. Han udtalte fremdeles, at vor Udvikling ikke vilde gaae jævnt og naturligt fremad, og at Forsætningen ikke vilde virke betryggende, førend der i Rigsdagen var mange af Godseierklassen tilstede, valgte af selve Folket, men det kunde ikke naaes, førend Kampen om Fæsteforholdets Ordning var forbi og Spændingen hævet, og dertil var der lange Udsigter, naar Sagen overlodes til den frie Overeenskomst. „Den Tid kan komme, sagde han, da Uveir atter bryder løs over Europa, da Stormene atter ville gaae hen over det; lad den ikke finde vort Fædreland nedtynget under Vægten af et stort uopløst Samfundsspørgsmaal, men lad den finde de store bevarende Kræfter levende og stærke. Den store bevarende Kraft, det er den store Selveier, som vi nu kalde Godseier, og den lille Selveier, som vi nu kalde Bonde.“

Under Forhandlingerne om Forslaget oplyste Indenrigsminister Rosenørn, at der i 1835 var 29,795 Fæstegaarde, medens der nu i 1851 kun var 20,480, med Hartkorn 108,970 Edr., deraf paa Derne 84,000 og i Sylland 25,000 Edr. Af disse hørte 5000 til det egentlige Kronogods, 9000 til de offentlige Stiftellers Gods, 56,000 til Lehn, Stamhuse og Fideicommissgodsfer og 38,000 i privat Besiddelse. Han paastod, at Landbocommissionens Mangel paa Enighed var Skyld i, at Regjeringen ikke nu havde fremmet Sagen. Han var imod det indbragte Forslag, og henviste til den Tid, da Regjeringen selv kunde træde frem med et saadant. — Efter en længere Forhandling vedtoges Forslagets videre Fremme med 72 St. mod 4. Sagen kom derefter ikke videre i 2den Sæssion, men samme Forslag indbragtes atter i 3die Sæssion og henvistes da til et Udvalg. Det var her, at den lærde Jurist, Professor J. C. Larsen, affattede den bekjendte Betænkning, der saa grundigt paaviste Fæstebondestandens retfærdige Kraw og saa væsentlig støttede Bestræbelserne for Selveiendoms Fremme. Det udtaltes først i denne Betænkning, at vigtige statsoeconomiske og politiske Grunde tilfulde